

การพัฒนารูปแบบการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบูรด้วยเทคโนโลยี
คลาวด์คอมพิวติ้งและสื่อสังคมบนฐานคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
เพื่อก้าวสู่ชุมชนเศรษฐกิจสร้างสรรค์*

THE DEVELOPMENT OF INHERIT CHANTABOON FOOD WISDOM
MODEL BY USING CLOUD COMPUTING TECHNOLOGY AND SOCIAL
MEDIA BASED ON SUFFICIENCY ECONOMY CONCEPT TOWARDS
CREATIVE ECONOMY

อุทิศ บำรุงชีพ

Uthit Bamroongcheep

พักรวิภา โพธิ์ศรี

Pakwipar Phosri

มหาวิทยาลัยบูรพา

Burapha University, Thailand

จำเริญ คังคะศรี

Chamroen khangkhsri

สมพงษ์ เสงี่ยมณี

Sompong Sengmanee

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Rambhai Barni Rajabhat University, Thailand

E-mail: uthitb@go.buu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบูร 2) พัฒนารูปแบบการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบูรด้วยเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้งและสื่อสังคมบนฐานคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) ศึกษาผลการใช้และนำเสนอรูปแบบการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบูร กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการคำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน่ และสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน จากชุมชนวิถีชีวิต วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มแม่บ้านในจันทบุรี ประกอบด้วย ระยะที่ 1 จำนวน 398 ครั้วเรือน ระยะที่ 2 จำนวน 20 ครั้วเรือน และระยะที่ 3 จำนวน 30 ครั้วเรือน เครื่องมือวิจัย ที่ใช้คือ เว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ โครงการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t - test และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบูรที่มีสูงสุด คือ การเล่าเรื่องราวภูมิปัญญาอาหารจันทบูรให้กับลูกหลาน บุคคลใกล้ชิด โดยอยู่ในระดับปานกลาง

---

* Received 3 October 2020; Revised 13 October 2020; Accepted 14 October 2020

($\bar{x}$ = 2.94, S.D. = 1.20) และภาพรวมของการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบูรอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x}$ = 1.75, S.D. = 0.21) 2) รูปแบบการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบูรมีประสิทธิภาพประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ I - Proud Model ได้แก่ แนะนำสร้างความเข้าใจ (I: Introduction to Idea) สร้างความภูมิใจและแรงบันดาลใจ (P: Proud & Inspiration) สร้างสรรค์ปฏิบัติในสถานการณ์จริง (R: Real - World Experiment and Creating) สร้างโอกาสการแบ่งปัน (O: Open Mind and Sharing Opportunities) ออกแบบสารอย่างมีความหมายเพื่อการพัฒนา (U: User Interface and User Experience) และสื่อสารบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (D: Direct Communication on the Internet) 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้และทักษะการสืบสานภูมิปัญญาหลังการเข้าร่วมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโครงการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมากที่สุด ผู้เชี่ยวชาญรับรองรูปแบบในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ภูมิปัญญาอาหารจันทบูร, คลาวด์คอมพิวเตอร์, สื่อสังคม, หลักเศรษฐกิจพอเพียง, ชุมชนเศรษฐกิจสร้างสรรค์

Abstract

This research article aimed to: 1) to study of the condition to inherit Chanthaboon food wisdom; 2) to develop of inherit Chantaboon food wisdom model by using cloud computing technology and social media based on sufficiency economy concept; 3) to study the results and propose the inherit Chantaboon food wisdom model. The samples determined by the Taro Yamane's sample size and the multi-stage sampling consisted from inno - life communities, community enterprise and the farmers women groups in Chanthaburi Province. The sample groups consisted of: the first phase was 398 samples; the second phase 20 samples and in the third phase 30 samples. Data were analyzed by using mean, standard deviation, t-test and content analysis. The results are shown as follows: 1) The current situation of the condition to inherit Chanthaboon food wisdom found that highest transfer is the storytelling to children and intimate friend by in the moderate level. ($\bar{x}$ = 2.94, S.D. = 1.20). In the overall level of the condition to inherit Chanthaboon food wisdom is at a low level ($\bar{x}$ = 1.75, S.D. = 0.21). 2) The effective model development consisted of 6 components as follows: I-Proud Model (I: Introduction Idea, P: Proud of character inspiration to idea, Real - World Experiment and creating based on sufficiency economy concept; Open mind and sharing opportunities; User

Interface (UI) User Experience (UX); Direct communication on the Internet).
3) The inherit skills in Chanthaboon food wisdom by using cloud computing technology and social media based on sufficiency economy concept towards creative economy of the sample groups were statistically higher than those before research participant project at the .05 level of significance. The experimental group had “highest level” positive satisfaction toward the model. The specialists confirm the model most overall appropriate.

Keywords: Chanthaboon Food Wisdom, Cloud Computing, Social Media, Sufficiency Economy, Creative Economy.

บทนำ

ภูมิปัญญาอาหารเป็นองค์ความรู้ซึ่งเกิดจากการบ่มเพาะประสบการณ์ความคิดสร้างสรรค์กรรมวิธีและสูตรในการปรุงแต่งอาหารจากวัตถุดิบที่จัดหาได้ในท้องถิ่น หลังจากนั้นมีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นด้วยรูปแบบการส่งต่อ เพื่อสืบสานจากการบอกเล่า การทดลองลงมือปฏิบัติ การสาธิต ซึ่งเทคนิคการส่งต่อภูมิปัญญาอาหารดังกล่าวนี้มีความหลากหลายที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาผสมผสานความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารในยุคสมัยต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุคปัจจุบันเป็นยุคดิจิทัลดิสรัปชัน (Digital Disruption) ซึ่งส่งผลก่อให้เกิดวิธีการสืบสานภูมิปัญญาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นช่องทางในการขับเคลื่อนสังคมการเรียนรู้สู่การเชื่อมโยงยุทธศาสตร์กับการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ต้องมีการฟื้นฟูสืบสานภูมิปัญญาและนำมาประยุกต์ใช้ต่อยอดสร้างสรรค์สร้างมูลค่าเศรษฐกิจแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ซึ่งการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยการสืบสานภูมิปัญญาอาหารโดยใช้ศักยภาพของเทคโนโลยีดิจิทัลดังกล่าวเป็นการเพิ่มช่องทางอาชีพรวมทั้งสินค้าชุมชน (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559) ดังนั้นชุมพลแห่งการขับเคลื่อนในยุคดิจิทัลนำไปสู่ความหลากหลายของรูปแบบในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารบนฐานชีวิตใหม่เพื่อการสืบสานภูมิปัญญาอาหารที่สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับชุมชนวัฒนธรรมพื้นถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับรายงานวิจัย รูปแบบการใช้ไอซีทีของผู้สูงอายุด้วยเทคนิคการเล่าเรื่องแบบดิจิทัลเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาอาหารจันทบูร (อุทิศ บำรุงชีพ และคณะ, 2560) พบว่า สภาพปัจจุบันและความต้องการในการใช้ไอซีทีของผู้สูงอายุในจันทบุรีมีสภาพในการเข้าถึง รู้เท่าทัน และใช้ประโยชน์จากไอซีทีด้วยอุปกรณ์โทรศัพท์มือถือ และติดต่อสื่อสารผ่านสื่อสังคมมากที่สุด นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังต้องการความรู้ความเข้าใจและทักษะในการเผยแพร่และนำเสนอสื่อภาพนิ่งภาพเคลื่อนไหวผ่านสื่อสังคมและเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แต่ผลวิจัยดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นของการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นคนจันทบุรีอันทรงคุณค่าที่ต้องมีการนำเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวเตอร์ และสื่อสังคมมาประยุกต์ใช้ในการสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าว

เทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวเตอร์ เป็นรูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการในลักษณะซอฟต์แวร์และแอปพลิเคชันต่าง ๆ ไว้ที่เครื่องแม่ข่ายกลางจากนั้นผู้ให้บริการจะอนุญาตให้ผู้ใช้งานสามารถล็อกอินเข้ามาในระบบเพื่อใช้งานระบบซอฟต์แวร์ต่าง ๆ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ (Low, C. et al., 2011) ซึ่งในปัจจุบันมีทั้งบริการฟรี และเสียค่าใช้จ่าย สามารถตอบสนองการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน ได้ทุกที่ทุกเวลา โดยสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ จัดการสารสนเทศภูมิปัญญาและการสืบสาน นำไปสู่การเรียนรู้ที่เข้าถึงง่าย ตอบสนองชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้มีความสามารถด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตสมดังเจตนารมณ์ของแผนการจัดการศึกษาแห่งชาติ ที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งจำเป็นต้องใช้ศักยภาพของเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวเตอร์พัฒนาสื่อสังคม

สื่อสังคม (Social Media) เป็นช่องทางการสื่อสารที่ผู้ส่งสารแบ่งปันสาร ซึ่งอยู่ในลักษณะรูปแบบต่าง ๆ ไปยังผู้รับสาร ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยสามารถปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร หรือผู้รับสารด้วยกันเอง รวมทั้งยังสามารถบันทึกเรื่องราวนำเสนอผลงานและจัดเก็บความรู้เพื่อสื่อสารไปยังผู้รับสาร (Michael, D., 2012) ซึ่งมีหลายรูปแบบทั้งบันทึกส่วนตัวออนไลน์ เว็บไซต์ที่สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นสังคมออนไลน์โดยเฉพาะ เช่น Facebook เป็นต้น หรือในลักษณะ Media - Sharing Sites คือ รูปแบบของสื่อสังคมที่มีลักษณะการนำเสนอด้วยเสียง ภาพนิ่ง และวิดีโอ ดังนั้นสื่อสังคมแต่ละประเภทสามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสื่อสารเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาอาหารจานทรูได้ แต่การใช้เทคโนโลยีดังกล่าวผู้ใช้จะต้องมีความรอบรู้ในการใช้ประโยชน์ รู้เท่าทัน รู้จักใช้อย่างพอประมาณ มีเหตุผล มีจรรยาบรรณ ตามฐานคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

หลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ในทุกวิชาชีพที่พร้อมรับกับการปรับตัวและมีสติตื่นรู้ ดังที่ สุเมธ ตันติเวชกุล กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นความสามารถในการดำรงชีวิตได้โดยไม่เดือดร้อน ไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม เทคโนโลยี และเสรีภาพบนรากฐานของคุณธรรม (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2559) ดังนั้นการใช้เทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวเตอร์และสื่อสังคมในการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจานทรูได้อย่างสร้างสรรค์นั้นจึงต้องใช้ฐานคิดที่ต้องมีความรอบคอบพิจารณาเรื่องราวให้เหมาะสม มีเหตุผลในการประเมินกลั่นกรองข้อมูลสารสนเทศก่อนเผยแพร่ โดยไม่เกิดผลกระทบกับสิทธิ์ของตนเองและบุคคลอื่น ซึ่งถ้าใช้เทคโนโลยีดังกล่าวอย่างมีสติบนพื้นฐานของจริยธรรม วัฒนธรรมเพื่อส่งต่อให้สาธารณชนได้ร่วมกันสืบสานอย่างกลมกลืนกับวิถีชีวิต อันนำไปสู่การเพิ่มมูลค่าของภูมิปัญญาอาหารจานทรู และก่อให้เกิดการต่อยอดสร้างสรรค์ภูมิปัญญาอาหารที่เป็นอัตลักษณ์

ของท้องถิ่นกับบริบทของชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ พร้อมก้าวสู่ชุมชนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้อย่างยั่งยืน

ชุมชนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา ที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา การสั่งสมความรู้ของสังคมและเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ ขอบเขตของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย ได้ยึดตามรูปแบบของ UNCTAD ซึ่งแบ่งประเภทเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญา ศิลปะ สื่อ และงานสร้างสรรค์ตามลักษณะงาน (พิริยะ ผลพิรุฬห์, 2556) นั้นแสดงให้เห็นว่า การก้าวสู่ชุมชนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต้องอาศัย ทูตทางปัญญา ทั้งที่อยู่ในรูปแบบฐานความรู้เดิม และฐานความรู้ใหม่ นำไปสู่การนำแนวความคิดเข้าไปประสานกับการดำเนินธุรกิจทำให้เกิดการต่อยอดไปสู่ทั้งการสร้าง “ความแตกต่าง” ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างมูลค่า และคุณค่าภูมิปัญญาอาหารจานทูตได้โดยสร้างความเอกลักษณ์ทางธุรกิจของอาหารจานทูตด้วยการต่อยอดและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวเตอร์และสื่อสังคมสู่การสร้างโอกาสเชิงพาณิชย์ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดจันทบุรี พ.ศ. 2561 - 2564 (สำนักงานจังหวัดจันทบุรี, 2560) มีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ คือ การถ่ายทอดภูมิปัญญา นวัตกรรมชุมชนสู่การขับเคลื่อนธุรกิจการท่องเที่ยวและเพิ่มศักยภาพของชุมชน ดังนั้นเพื่อสร้างความยั่งยืน การสืบสานภูมิปัญญาอาหารจานทูตอันควรค่าแก่การอนุรักษ์และเพิ่มมูลค่าภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่นจันทบุรีที่มีความหลากหลายถ่ายทอดสู่นักท่องเที่ยวและอนุชนคนรุ่นหลังได้อย่างกลมกลืนกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในยุคดิจิทัล จากความสำคัญข้างต้น คณะผู้วิจัย จึงมีความประสงค์พัฒนารูปแบบการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจานทูตด้วยเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวเตอร์และสื่อสังคมบนฐานคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อก้าวสู่ชุมชนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยบูรณาการแผนศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ยังเป็นการตอบโจทย์โครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนฐานราก ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนี้เป็นการบูรณาการเทคโนโลยีร่วมสมัยอย่างรู้เท่าทัน และใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อันจะนำไปสู่การยกระดับภูมิปัญญาอาหารจานทูตที่เป็นเอกลักษณ์และเพิ่มมูลค่าในเชิงพาณิชย์ที่ยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาอาหารจานทูตในการส่งเสริมการเรียนรู้และการท่องเที่ยวของจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจานทูตด้วยเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวเตอร์และสื่อสังคมบนฐานคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อก้าวสู่ชุมชนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีประสิทธิภาพ

3. เพื่อทดลองใช้และนำเสนอรูปแบบการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบูรด้วยเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวเตอร์และส่งสื่อบนฐานคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อก้าวสู่ชุมชนเศรษฐกิจสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) โดยคณะผู้วิจัยใช้หลักวิธีระบบ (System Approach) มาเป็นแนวทางการทำวิจัย 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. องค์ประกอบแรก ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่

1.1 ศึกษาสภาพการสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาอาหารจันทบูร ด้วยการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต และพูดคุยสนทนาเชิงลึก (In - depth Interview) และใช้วิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม ประชากร ได้แก่ ชุมชนนวัตวิถี วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน จำนวนทั้งสิ้น 68,631ครัวเรือน (สำนักงานจังหวัดจันทบุรี, 2560) หลังจากนั้นหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจากจำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษาด้วยวิธีการคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, T, 1973) และสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (จานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557) จากชุมชนนวัตวิถี วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านในจังหวัดจันทบุรี ได้จำนวน 398 ครัวเรือน ตามสภาพของภูมิศาสตร์ ในจังหวัดจันทบุรี เครื่องมือวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสอบถาม

1.2 ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักการทฤษฎี ประกอบด้วย กระบวนการสืบสาน ภูมิปัญญาอาหาร หลักเศรษฐกิจพอเพียง เทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวเตอร์ และสื่อสังคม

1.3 วิเคราะห์สรุปข้อมูลเพื่อออกแบบร่างรูปแบบ

1.4 ประชุมกลุ่ม (Focus Group) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 18 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 9 คน ซึ่งพิจารณาจากคุณสมบัติ ความรู้ และประสบการณ์ เพื่อตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุง ร่างรูปแบบ กิจกรรมการสืบสาน เครื่องมือวิจัย และคู่มือการใช้รูปแบบ

2. องค์ประกอบที่สอง กระบวนการ (Process) กล่าวคือ ออกแบบและพัฒนารูปแบบการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบูร ได้แก่ นำรูปแบบร่างที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาสร้างและพัฒนาเครื่องมือการวิจัยให้ได้คุณภาพและมีประสิทธิภาพ โดยการทดสอบในสภาพจริงเพื่อศึกษาข้อมูลป้อนกลับและปรับปรุงให้ได้ผลลัพธ์ของรูปแบบ โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยจากชุมชนนวัตวิถี วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 20 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจงจากการปฏิบัติที่ดี และมีความสนใจในการเข้าร่วมโครงการเครื่องมือวิจัย คือ เว็บไซต์ประชาสัมพันธ์โครงการ

3. องค์ประกอบที่สาม ผลลัพธ์ (Output) คือ รูปแบบการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบูร ที่มีประสิทธิภาพ

4. องค์ประกอบที่สี่ ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) รูปแบบการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบูร โดยการศึกษาทดลองใช้จริงด้วยวิธีการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการใช้เทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวเตอร์และสื่อสังคมบนฐานคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้เชิงรุก และสร้างบรรยากาศเชิงบวก กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจากบุคคลที่มีภูมิลำเนาเป็นคนท้องถิ่นในจันทบุรีโดยกำเนิด และรวบรวมเป็นฐานข้อมูลสารสนเทศคลังภูมิปัญญา นำไปสู่แผนการปฏิบัติสร้างชุมชนเศรษฐกิจสร้างสรรค์เครื่องมือวิจัย คือ แบบประเมินตามสภาพจริง แบบบันทึกผลการปฏิบัติการสืบสานภูมิปัญญาแบบประเมินตนเอง และแบบบันทึกพฤติกรรม

5. องค์ประกอบสุดท้าย คือ การนำเสนอและเผยแพร่ (Diffusion) โดยนำรูปแบบการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบูร ที่ได้พัฒนาขึ้นและผ่านการทดลองใช้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารเพื่อการศึกษา ภูมิปัญญาอาหารจันทบูร ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ประกอบการอาหารท้องถิ่น และครูอาจารย์สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ จำนวน 9 ท่าน เพื่อรับรองรูปแบบ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ได้ดำเนินการตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยบูรพา เอกสารรับรองเลขที่ 154/2561 ซึ่งมีการพิทักษ์สิทธิและศักดิ์ศรีกลุ่มตัวอย่าง โดยได้มีการอธิบายและชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย การใช้ข้อมูลเพื่อวัตถุประสงค์การวิจัย การคุ้มครองสิทธิ เงื่อนไขข้อตกลงการเข้าร่วมวิจัย การเก็บรักษาความลับ และการนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม รวมทั้งผู้ร่วมวิจัยสามารถตัดสินใจอย่างอิสระโดยสามารถปฏิเสธหรือถอนตัวการเข้าร่วมวิจัย ทั้งนี้จะไม่ส่งผลกระทบใด ๆ ทั้งสิ้นต่อผู้ร่วมวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยตามกระบวนการวิธีระบบ (System Approach) พบว่า

1. สภาพการสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาอาหารจันทบูรในการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการเรียนรู้ จากการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 ครั้วเรือน พบว่า ชุมชนฐานรากมีสภาพการสืบสานและอนุรักษ์สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 1 การเล่าเรื่องราวภูมิปัญญาอาหารจันทบูรให้กับลูกหลาน บุคคลใกล้ชิดโดยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$, S.D. = 1.20) อันดับที่ 2 การเล่าเรื่องราวอาหารจันทบูรให้กับคนอื่นฟัง ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$, S.D. = 1.30) และอันดับที่ 3 คือ การจดบันทึกเป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ ($\bar{X} = 1.77$, S.D. = 0.44) และสภาพการสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาอาหารจันทบูรที่มีระดับน้อยที่สุดคือ ผ่านสื่อวิทยุและโทรทัศน์ ($\bar{X} = 1.06$, S.D. = 0.24) และ ในภาพรวมระดับของสภาพการสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาอาหารจันทบูรอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.75$, S.D. = 0.21) ผลการวิจัยเชิงคุณภาพการลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มประชากรผู้ให้

ข้อมูลหลักจำนวน 20 คน พบว่า มีการสืบสานด้วยการถ่ายทอดภูมิปัญญาอาหารผ่านการเล่าเรื่องราวด้วยสื่อคำพูด และจากการให้ทดลองทำจากคนในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ อาจเนื่องด้วยเหตุผลในเชิงการค้าขาย ธุรกิจและเป็นสูตรลับของแต่ละหมู่บ้านแต่ละครัวเรือน

2. รูปแบบการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบุรีด้วยเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้งและสื่อสังคมบนฐานคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อก้าวสู่ชุมชนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ โดยผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่ามีความเหมาะสม หลังจากนั้นนำไปทดสอบประสิทธิภาพกับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน พบว่า ภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของการใช้รูปแบบการสืบสานหลังทดสอบเท่ากับ 4.53 โดยสูงกว่าคะแนนก่อนทดสอบซึ่งเท่ากับ 4.05 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถนำไปทดลองใช้ในระยะเวลาที่ 3 ต่อไป โดยรูปแบบประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ I - Proud ได้แก่ แนะนำสร้างความเข้าใจ (I: Introduction to Idea) สร้างความภูมิใจและแรงบันดาลใจ (P: Proud & Inspiration) สร้างสรรค์และเชื่อมโยงในสถานการณ์จริง (R: Real - World Experiment and Creating) สร้างโอกาสในการแบ่งปันอย่างมีสติ (O: Open mind and sharing opportunities) ปรับปรุงพัฒนาออกแบบสารอย่างมีความหมาย (U: User Interface and User Experience) และสื่อสารเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต (D: Direct communication on the Internet)

3. ผลทดลองใช้และนำเสนอรูปแบบการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบุรีด้วยเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้งและสื่อสังคม ประกอบด้วย

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพพิจารณาจากเกณฑ์และตัวชี้วัดการสืบสานภูมิปัญญาตามที่กำหนดไว้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง และสื่อสังคมในการสืบสานภูมิปัญญาอาหารความรู้และทักษะการสืบสานภูมิปัญญาหลังการเข้าร่วมโครงการโดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 ซึ่งเพิ่มขึ้นสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพของการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่สืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบุรีด้วยสื่อสังคมและเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้งด้วยการสังเกต การบันทึกผลการดำเนินงาน และผลงาน พบว่า ภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของระดับของการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้หลังการทดลองใช้เท่ากับ 4.65 สูงกว่าก่อนการทดลองซึ่งเท่ากับ 4.12 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ระดับคุณภาพของการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ทั้ง 5 มิติ ประกอบด้วย มิติความรอบคอบโดยคำนึงถึงผลกระทบในการสืบสาน มิติภาษาสาระในการสืบสานมีความเหมาะสม มิติจริยธรรมการเคารพสิทธิ์ มิติการเชื่อมโยงภูมิปัญญากับการวางแผนพัฒนาต่อยอดทุนทางวัฒนธรรม มิติการประเมินตามหลักเหตุผลในการสืบสาน

ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนระดับคุณภาพในทุกมิติหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลการวิเคราะห์คะแนนผลงาน การสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบูรด้วยสื่อสังคมและเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวเตอร์ตั้งสู่ชุมชนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 6 ด้าน ได้แก่ สื่อสารอย่างตระหนักรู้คุณค่าภูมิปัญญา สร้างมูลค่าอัตลักษณ์ชุมชน รวบรวมเป็นคลังแหล่งเรียนรู้ เผยแพร่อย่างต่อเนื่อง เสริมสร้างช่องทางการมีส่วนร่วมแบ่งปัน และรูปแบบการนำเสนอช่วยสร้างแรงจูงใจให้ติดตาม ซึ่งผลวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการสืบสานตามคุณลักษณะของชุมชนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 6 ด้าน มีคุณลักษณะของชุมชนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับมากที่สุด

3.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบโดยมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$ S.D. = 0.35) และมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า เป็นโครงการที่ดีได้เพิ่มพูนทักษะในการใช้สื่อทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักถึงภูมิปัญญาอาหารซึ่งเป็นอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของชาวจันทบุรี

3.5 ผลการรับรองรูปแบบการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบูรด้วยสื่อสังคมและเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวเตอร์ฯ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน พบว่า โดยภาพรวมรูปแบบมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.44)

อภิปรายผล

1. จากสภาพการสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาอาหารจันทบูรในการส่งเสริมการเรียนรู้และการท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนฐานรากมีระดับของสภาพการสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาอาหารจันทบูรสูงสุด คือ การเล่าเรื่องราวภูมิปัญญาอาหารจันทบูรให้กับลูกหลานบุคคลใกล้ชิดเพื่ออนุรักษ์และสืบสาน โดยมีลักษณะการสื่อสารด้วยวัจนภาษา และอวัจนภาษา ด้วยวิธีการบันทึกสูตรอาหารเฉพาะการเผยแพร่ในชุมชน มีกิจกรรมการสาธิตในพื้นที่ตามงานเทศกาลต่าง ๆ รวมทั้งมีการนำภูมิปัญญาอาหารจันทบูรสู่หลักสูตรท้องถิ่นในการฝึกอบรมถ่ายทอดสู่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับอ้อยานันท์ จิตรโรจนรักษ์ ที่พบว่า แนวทางการสืบสานนั้นประกอบด้วย การสอน การบอกให้รู้ และวิเคราะห์ให้เห็นถึงความเหมาะสม การฝึกฝน การลงมือปฏิบัติทำให้ดู การส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายกระจายองค์ความรู้สู่ชุมชน การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และการต่อยอดสู่ชุมชนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (อ้อยานันท์ จิตรโรจนรักษ์, 2557) ทั้งนี้ยังสัมพันธ์กับอมรรัตน์ อนันต์วรพงษ์ ที่ระบุว่า กระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีการถ่ายทอดความรู้ให้คนรุ่นหลังด้วยการสาธิตวิธีการสั่งสอน ด้วยการบอกเล่าเพื่อสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ขึ้นอยู่กับวิธีการและกลุ่มเป้าหมาย (อมรรัตน์ อนันต์วรพงษ์, 2560) ทั้งนี้ภูมิปัญญาอาหารจันทบูรเป็นศิลปะการ

คิดค้นสูตรอาหารที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาชุมชนตกลึกเป็นองค์ความรู้ในตัวบุคคลถ่ายทอดจากคนรุ่นสู่รุ่นในรูปแบบความรู้ การอบรมและเป็นทุนทางวัฒนธรรมในการเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยว โดยการสืบสานภูมิปัญญาอาหารขึ้นอยู่ปัจจัยทางวัฒนธรรม ความเชื่อ พิธีกรรมทางศาสนา วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และอาชีพของชุมชน นอกจากนี้ยังได้รับอิทธิพลจากปัจจัยของความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของชุมชนจันทบุรีที่มีทั้งญวน เขมร จีน ของ และกูเหล่า

2. รูปแบบการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบุรี I - Proud Model มีประสิทธิภาพและผ่านพิจารณาความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ นั้นแสดงให้เห็นว่าการค้นพบดังกล่าวที่ตกลึกขององค์ความรู้ชุมชนเป็นกระบวนการสืบสานภูมิปัญญาอาหารโดยบูรณาการเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวเตอร์และสื่อสังคมกับหลักการสืบสานบนฐานคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีสติ รอบคอบ และรอบรู้ในการพิจารณาถึงผลกระทบที่สามารถเพิ่มมูลค่าทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับอินทรา วิทสมบุญ ที่กล่าวว่า การเรียนรู้วิถีการสืบสานภูมิปัญญานั้นต้องให้เท่าทันสังคม วัฒนธรรมและเทคโนโลยีที่ก้าวล้ำทันสมัยตามโครงสร้างของสังคมที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการเข้าถึง และเผยแพร่ได้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (อินทรา วิทสมบุญ, 2554) นอกจากนี้คณะผู้วิจัยยังใช้หลักการวิธีการเชิงระบบ (System Approach) และกระบวนการยอมรับนวัตกรรมของ Rogers โดยพิจารณาอย่างรอบด้านถึงกลุ่มเป้าหมายบุคลิกภาพผู้เผยแพร่ สื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ ความแตกต่างของผู้รับนวัตกรรม การศึกษา เทคนิคการขึ้นนำการสร้างความรู้ การเข้าถึง ความต่อเนื่อง การเท่าทันเวลา ความเหมาะสมกับความแตกต่างในเชิงวัฒนธรรม การมีแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้ และการออกแบบสาร (Rogers, Everett M., 2003) มาผสานวิธีการถ่ายทอดให้กลุ่มตัวอย่างได้เข้าใจในการสืบสานด้วยเทคโนโลยีร่วมสมัย ดังที่ธีรยุทธ เสนิงค์ ณ อยุธยา ได้สรุปว่า วิธีการที่ผู้ถ่ายทอดแสดงหรือกระทำพร้อมกับการบอกหรืออธิบายเพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดได้ประสบการณ์ตรงในเชิงรูปธรรม ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจวิธีการ ขั้นตอน และนำไปปฏิบัติได้ (ธีรยุทธ เสนิงค์ ณ อยุธยา, 2559) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ ตีลกานันท์ ที่ระบุว่า ปัจจัยเงื่อนไขการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมความมั่นคงทางอาหารของชุมชน ต้องผ่านเงื่อนไขการมีปฏิสัมพันธ์เครือข่ายการเรียนรู้ ช่วยให้เกิดปรากฏการณ์การสืบสานภูมิปัญญา (พรทิพย์ ตีลกานันท์, 2557)

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบุรีด้วยเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวเตอร์และสื่อสังคมบนฐานคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ และทักษะหลังการเข้าร่วมโครงการสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโครงการ โดยการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีคลาวด์และสื่อสังคมอย่างมีสติ พอประมาณ ในช่วงเวลาที่เหมาะสมในการสืบสานและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับชุมชนในการสืบสาน ได้แก่ พิจารณาถึงความเหมาะสมในการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย สืบสานบนความมีเหตุผลโดยมีการกลั่นกรองอย่างรอบคอบก่อนเผยแพร่ทั้งภาษา ข้อความ ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวผ่าน

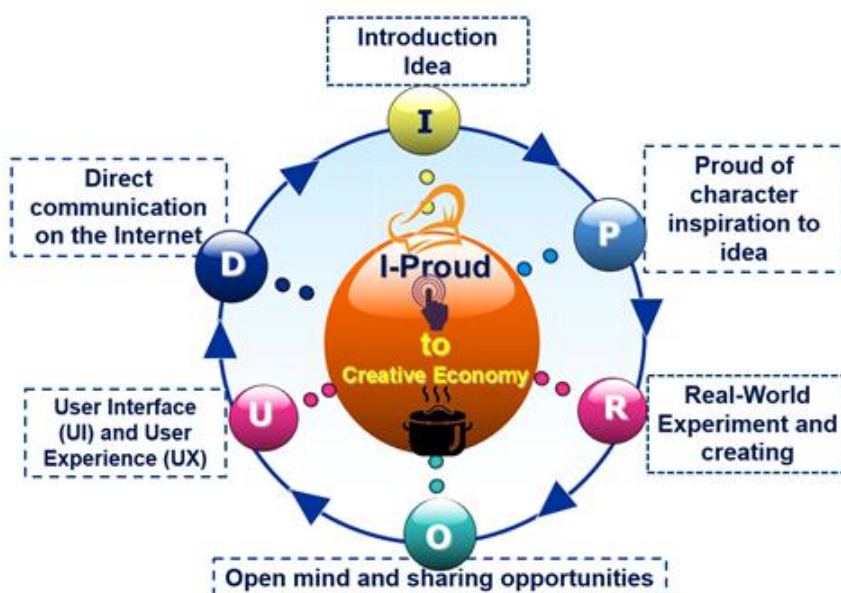

สื่อสังคม และพื้นที่ในการเผยแพร่บนคลาวด์คอมพิวเตอร์ ด้วยแพลตฟอร์มสาธารณะที่สามารถเข้าถึงได้ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดในการเลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศก่อนเผยแพร่ รวมทั้งตัดสินใจสื่อสังคมและเทคโนโลยีคลาวด์ที่เหมาะสมกับตนเอง ตลอดจนการสืบสานโดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมเคารพสิทธิ์ของบุคคลอื่นและตนเองโดยมีกฎติกมารยาทในการสืบสาน ผลทำให้มีการสร้างสรรค์ผลงานการสืบสานภูมิปัญญาของกลุ่มตัวอย่าง เช่น ผ่าน Facebook YouTube เป็นต้น ทั้งนี้สื่อสังคมดังกล่าวกลุ่มตัวอย่างได้ใช้หลักเหตุผลในการสืบสานโดยศึกษาจากพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทยในปี พ.ศ.2562 (สำนักพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2562) ซึ่งพบว่า คนไทยใช้สื่อสังคมครองอันดับ 1 ยอดฮิต 7 ปีซ้อน อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นโดยใช้ 10 ชั่วโมง 22 นาทีต่อวันเพิ่มขึ้น 17 นาที จากปี 2561 และสื่อสังคม Facebook, Line, YouTube เป็นสื่อออนไลน์ยอดนิยม 3 ลำดับแรก ของแพลตฟอร์มสนทนาและเครือข่ายสังคม นอกจากนี้รูปแบบ I - Proud Model ยังเป็นรูปแบบการสืบสานในลักษณะชุมชนนักปฏิบัติ (CoP) ที่กลุ่มชุมชนนวัตกรรมวิถิจันทบุรีได้ใช้เทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวเตอร์ และสื่อสังคมเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความสนใจในภูมิปัญญาและผลงานเมนูอาหารจันทบุรีที่มีความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อสร้างยอดไลค์ ยอดแชร์ ยอดชม การแสดงความคิดเห็น และส่งต่อเรียนรู้ภูมิปัญญาอาหารแบบออนไลน์ที่สามารถสื่อสารได้ทุกที่ ทุกเวลาและทุกอุปกรณ์ (Anytime, Anywhere, Any device) ในลักษณะยูบิควิตัส (Ubiquitous Learning) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี ฐมา ที่พัฒนารูปแบบยูเลิร์นนิ่ง (U-Learning) โดยใช้แนวคิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนนักปฏิบัติและการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีวัสดุศาสตร์สำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งพบว่าการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างนวัตกรรมวัสดุศาสตร์แบบโครงการ โดยเกิดชุมชนนักปฏิบัติออนไลน์ตามรูปแบบได้ในระดับดี (ทฤษฎี ฐมา, 2553) ทั้งนี้ ค่าเฉลี่ยการเข้าเรียนรู้และการสนทนาอย่างมีสาระของผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาชิ้นงานนวัตกรรมให้มีผลดีขึ้น ซึ่งการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบุรีเช่นเดียวกัน หลังจากที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จะนำไปสู่การต่อยอดพัฒนาเมนูอาหารจันทบุรีที่เป็นอัตลักษณ์ของจันทบุรีที่มีความหลากหลาย นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เนื่องจาก การดำเนินกิจกรรมของชุมชนนวัตกรรมวิถิจันทบุรีที่เข้าร่วมโครงการได้คิด (Head) ลงมือปฏิบัติจริง (Hands on) และทำด้วยใจ (Heart) ซึ่งนำไปใช้ได้จริงในการส่งเสริมให้เกิดศักยภาพในการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งมีผลิตภัณฑ์อาหารจันทบุรีที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนจันทบุรีบนวิถีการพัฒนาสู่ชุมชนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้แก่ ชุมชนขนมแปดกริมคลองหนองบัว จันทบุรี และตลาดทุบหม้อ บางกะจะ ได้เป็นที่รู้จักจากผลงานการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ และการสืบสานวัฒนธรรมภูมิปัญญาอาหารจันทบุรีได้อย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบูรด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลบนเงื่อนไขความรู้และคุณธรรมบนฐานคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนและเพิ่มมูลค่าภูมิปัญญาอาหารจันทบูรสู่ชุมชนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดองค์ความรู้ ท่ามกลางการพลิกผันการสืบสานทุนทางวัฒนธรรมที่ต้องปรับเปลี่ยน นำไปสู่องค์ความรู้ใหม่ รูปแบบการสืบสาน I - Proud ดังภาพ

ภาพที่ 1 รูปแบบการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบูรด้วยเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวเตอร์และสื่อสังคมบนฐานคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง I - Proud

จากภาพที่ 1 ในแต่ละองค์ประกอบนั้นมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงในลักษณะชุมชนนักปฏิบัติการเรียนรู้ (Learning Community of Practice) ที่ประกอบด้วย

องค์ประกอบที่ 1 I: Introduction Idea คือ ปฐมนิเทศแนะนำสร้างความเข้าใจด้วยการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบูร ด้วยเทคนิค 3I ได้แก่ Interpersonal Relation เน้นหลักสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลด้วยกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดี Ingroup รวมเป็นสมาชิกกลุ่มใกล้ชิดซึ่งกิจกรรมนี้จะให้รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และ Infographic มีการนำเสนอภาพการสืบสานที่เข้าใจง่ายด้วยตัวอักษรภาพสัญลักษณ์

องค์ประกอบที่ 2 P: Proud of Character Inspiration to Idea เมื่อเกิดความเข้าใจขั้นต่อไปคือ กิจกรรมการสร้างความรู้ภูมิใจและแรงบันดาลใจที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่นจากภูมิปัญญาอาหารที่มีอยู่แต่ละท้องถิ่นสู่การนำเสนอด้วยเทคโนโลยีคลาวด์

คอมพิวเตอร์และสื่อสังคม ที่เป็นเอกลักษณ์อาหารของพื้นที่ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปิดใจด้วยกิจกรรมโพสต์ทูแคร์ โดยให้ทุกคนได้โพสต์ภาพและเรื่องราวของท้องถิ่นที่มีอยู่ลงบนห้องกิจกรรมในกลุ่มชุมชน Facebook โครงการภูมิปัญญาอาหาร และแสดงความคิดเห็น

องค์ประกอบที่ 3 R: Real - World Experiment and Creating based on Sufficiency Economy Concept. คือ สร้างสรรค์และเชื่อมโยงในสถานการณ์จริงบนฐานคิดเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ แต่ละชุมชนนำวิถีถิ่นนำเรื่องราวของตนมาทำแบบร่างตามแบบฟอร์ม SCBI วิเคราะห์กลั่นกรองสารสนเทศภูมิปัญญาโดยพิจารณาถึงลักษณะความเหมาะสมเสนอผ่านสื่อสังคม และจัดเก็บบนพื้นที่กูเกิ้ลคลาวด์

องค์ประกอบที่ 4 O: Open Mind and Sharing Opportunities คือ การสร้างโอกาสในการแบ่งปันและเปิดใจรับฟังข้อเสนอแนะในการปรับปรุงอย่างมีสติรอบคอบ โดยนำข้อมูลสารสนเทศที่ผ่านการกลั่นกรองจากองค์ประกอบที่ 3 มานำเสนอและแบ่งปันเพื่อสร้างโอกาสให้เครือข่ายและกลุ่มเป้าหมายได้รับทราบและเผยแพร่ต่อ

องค์ประกอบที่ 5 U: User Interface (UI) and User Experience (UX) คือ การพิจารณาประเมินปรับปรุงออกแบบสื่อออนไลน์เพื่อสืบสานอาหารจันทบุรีให้มีความสวยงาม น่าสนใจ เข้าใจง่าย และพัฒนาด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมาย จากการแบ่งปันในองค์ประกอบที่ 4 สู่กิจกรรมการประเมินโดยสร้างช่องทางให้สามารถแบ่งแสดงความคิดเห็นและให้นักท่องเที่ยวหรือผู้สนใจสามารถเรียนรู้และเข้าถึงผลิตภัณฑ์อาหารจันทบุรีพร้อมช่องทางในการติดต่อหรือจำหน่ายนำไปสู่คลังการเรียนรู้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ภูมิปัญญาอาหารจันทบุรี

องค์ประกอบที่ 6 D: Direct Communication on the Internet. การสื่อสารเผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยสื่อสังคมและเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวเตอร์ ด้วยการสร้าง QR - Code และแบ่งปันให้กลุ่มเป้าหมายได้เข้าถึงและเรียนรู้โดยเผยแพร่ไปยัง ชุมชนวิถีถิ่นสถานศึกษา และนักท่องเที่ยวได้เข้าถึงและเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด (OER) สู่การต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนวิถีถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ของจันทบุรี

สรุป/ข้อเสนอแนะ

กระบวนการวิจัยและพัฒนาเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้สู่ชุมชนฐานรากแบบมีส่วนร่วมที่ครอบคลุมประเด็นโจทย์วิจัยแบบบูรณาการที่สอดคล้องกับนโยบายการวิจัยของประเทศตามบริบทของชุมชนท้องถิ่นจันทบุรี หลัก 3 ส. ได้แก่ สืบสาน สร้างสรรค์มูลค่า สร้างความยั่งยืน ด้วยรูปแบบ I - Proud โดยองค์ความรู้จากงานวิจัยสู่การปฏิบัติจริงที่ช่วยสร้างเพิ่มช่องทางการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบุรีและช่องทางสื่อสารการตลาดในการใช้สื่อสังคมและเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวเตอร์อย่างมีสติบนฐานคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนวิถีถิ่น และสร้างสรรค์มูลค่าอาหารให้กับสินค้าของชุมชน

นวัตกรรมนำไปสู่การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ให้กับชุมชนฐานราก
พื้นถิ่นจันทบุรีรวมทั้งเป็นการพัฒนาต่อยอดสู่การท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Gastronomy
Tourism) และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างยั่งยืน ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
1) ควรมีนโยบายส่งเสริมการรวมกลุ่มโดยผสานเครือข่ายชุมชนในจังหวัดเพื่อสร้าง
ข้อตกลงเบื้องต้นและประกาศแนวปฏิบัติการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการสืบสาน
ภูมิปัญญาอาหารจันทบุรีอย่างมีอัตลักษณ์ของจันทบุรีบนฐานคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
2) ควรมีนโยบายเพื่อสร้างแรงขับเคลื่อนจากชุมชนและสังคมโดยมีการประกวดและคัดเลือกแนว
ปฏิบัติที่ดี เพื่อสร้างชุมชนต้นแบบการสืบสานภูมิปัญญาอาหารโดยใช้เครือข่ายชุมชนแบบ
เผชิญหน้าและเสมือนจริงผ่านเทคโนโลยีคลาวด์และสื่อสังคม 3) ควรมีการนำเสนอ
รูปแบบการสืบสานภูมิปัญญาอาหารจันทบุรีฯ I - Proud จากงานวิจัยนี้สู่แผนพัฒนา
จังหวัดจันทบุรีเพื่อเป็นทางเลือกให้ชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีการพัฒนา
ศักยภาพการสืบสานภูมิปัญญาด้วยเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวเตอร์และสื่อสังคมบนฐานคิดหลัก
เศรษฐกิจพอเพียง 4) ควรมีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์โดยศึกษาวิจัยเส้นทางการท่องเที่ยวเชิง
วัฒนธรรมอาหารจันทบุรีเพื่อจัดทำเป็นแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้และส่งเสริมการท่องเที่ยว
ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการชุมชน 1) ชุมชนฐานรากมีความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้ง
บริบทแวดล้อมทางชุมชน สังคม เศรษฐกิจและความหลากหลายทางวัฒนธรรม และ
ชาติพันธุ์ของชุมชนจันทบุรีดังนั้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลควรเน้นการมีส่วนร่วม สร้างแรง
ขับเคลื่อนเรียนรู้ทั้งภายในบุคคล และทางสังคม และการติดตามผลปฏิสัมพันธ์ทั้งแบบ
เผชิญหน้าและแบบออนไลน์อย่างต่อเนื่อง 2) นักวิจัยในขณะลงพื้นที่ชุมชนต้องเป็นนัก
สร้างแรงบันดาลใจโดยมีทักษะในตั้งคำถาม มีการสื่อสารที่ดี มีความยืดหยุ่น
สร้างแรงจูงใจเชิงบวก เช่น การให้รางวัล ยกย่อง สิทธิประโยชน์ เป็นต้น เพื่อกระตุ้นให้
ชุมชนได้เกิดพลังขับเคลื่อนการสืบสาน ภูมิปัญญาตามเป้าหมาย และยังช่วยสร้าง
การสะท้อนคิด ผนวกกับนักวิจัยต้องมีความใส่ใจรับฟังอย่างใคร่ครวญนำไปสู่กิจกรรม
การเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาให้ชุมชนได้เกิดทักษะการคิด และลงมือปฏิบัติด้วยใจที่
สามารถดึงศักยภาพของภูมิปัญญาอาหารของชุมชนให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนการวิจัยจากโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อถ่ายทอดสู่ชุมชน
ฐานราก สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและ
สังคม. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

- ชรัยพร ภูมา. (2553). การพัฒนารูปแบบยูเลอร์นึ่งโดยใช้แนวคิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนนักปฏิบัติและการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีวัสดุศาสตร์สำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม. ใน ดุษฎีนิพนธ์ วิศวกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสามัญปิซซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- ธีรยุทธ เสนิงค์ ณ ออยุธยา. (2559). การถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ. เรียกใช้เมื่อ 15 สิงหาคม 2560 จาก http://www.stou.ac.th/stoukc/elder/main1_12.html
- พรทิพย์ ตีลกานันท์. (2557). การนำเสนอรูปแบบการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร. ใน ดุษฎีนิพนธ์ วิศวกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2556). เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาประเทศไทย. วารสาร เศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์ สถาบันพัฒนศาสตร์, 7(1), 1 - 69.
- สำนักงานจังหวัดจันทบุรี. (2560). แผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี (พ.ศ.2561 - 2564) (ฉบับแก้ไข). จันทบุรี: กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2562). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2562. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2559). ตามรอยพระยุคลบาทครูแห่งแผ่นดิน (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรรัตน์ อนันต์วรพงษ์. (2560). หลักการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อธยานันท์ จิตรโรจนรักษ์. (2557). แนวทางการสืบสานคุณค่าของอัตลักษณ์สถาปัตยกรรมไทย. ใน ดุษฎีนิพนธ์ วิศวกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อินทรา วิททยสมบุรณ์. (2554). รักษาสืบสาน: การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสืบสานภูมิปัญญา. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ที คิว พี จำกัด.
- อุทิศ บำรุงชีพ และคณะ. (2560). การพัฒนารูปแบบการใช้ไอซีทีของผู้สูงอายุด้วยเทคนิคการเล่าเรื่องแบบดิจิทัลเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาอาหารจันทบุรี. ใน รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- Low, C. et al. (2011). Understanding the determinants of cloud computing adoption. *Industrial Management & Data Systems*, 111(7), 1006 - 1023.
- Michael, D. (2012). *Social Media: An Introduction*. Ottawa: The Library of Parliament of Canada.
- Rogers, Everett M. (2003). *Diffusion of innovations*. USA: A Division of Macmillan Publishing Co., Inc.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (Third editio). New york: Harper and Row Publication.